

Koizumin auringon alla

Suosittu ja osin kiistelty Junichiro Koizumi toteutti pääministerinä uutta kansallismielisempää politiikkaa. Japanin uuden pääministerin, Shinzo Aben, uskotaan vievän Japania yhä kansallismielisempään suuntaan. Nousevan auringon talous kasvaa ja sitä myötä maa uskoo, että sille kuuluu yhä suurempi maailmanpoliittinen rooli.

Japanissa pidettiin johtavan hallituspuolueen LDP:n (Liberal Democratic Party of Japan) puheenjohtajavaalit 19. syyskuuta. Käytännössä tämä merkitsi pääministerin ja kabinettin vaihtumista uuteen. Mitä Japanin uudelta pääministeriltä voidaan odottaa? **Shinzo Abe** on kaikkien aikojen nuorin valtaan astunut pääministeri, ensimmäinen maailmansotien jälkeen syntynyt. Nuorisosiivessä Abe oli mukana Taiwanin ystävyystoiminnassa. Puolueen nuorisosiipeä voidaankin pitää epäsuorana linkkinä Japanin ja Taiwanin välillä. Shinzo Abe teki ensimmäisen virallisen ulkomaanvierailunsa pääministerinä Yhdysvaltojen sijasta Kiinaan. Tässä hän oli ensimmäinen japanilainen pääministeri. Aben kabi-

netti toi Japanin päivänpoliittiseen keskusteluun ydinaseet syksyn 2006 aikana. Toisaalta Abe on kieltäytynyt kommentoimasta aikeistaan vierailulla kiistellyssä Yasukunin pyhätössä. Abe on pitänyt päättäväisesti kiinni perustuslaillisesta ja koulutuspoliittisesta reformista. Reformia on luonnehdittu nationalistiseksi.

Kansallismielinen johtaja

Aben on arvioitu vievän Japania **Junichiro Koizumiakin** kansallismielisempään suuntaan. Tällä on sanottu voivan olla heikentäviä vaikutuksia Japanin naapurisuhteisiin. 1990-luvulla Abe johti kiisteltyä peruskoulujen historiankirjauudistusta, jolla

romantisoiitiin Japanin roolia toisessa maailmansodassa, muun muassa laukaisemalla maton alle Japanin armeijan suorittamat raiskaukset ja tuhotyöt Itä-Aasiassa. Abe kiisti toistamiseen Japanin armeijan suorittamat raiskaukset Japanin parlamentille pitämässään puheessaan lokakuussa 2006. Pääministerinä Abe on myös lausunut, etteivät toisen maailmansodan sotarikolliset olleet kansallisen lain silmissä rikollisia laisinkaan. Historiankirjaprojektista voidaan vetää arvioita myös siitä, minkälaista koulutusjärjestelmän uudistusta Abe ajaa takaa. Hän on nostanut koulutusreformin yhdeksi keskeisimmäksi teemakseen syyskuussa pitämässään linjapuheessa. Uuden kansallismielisyyden, eli ”kauniin japanilaisuuden” kohoamiselle on lukuisia syitä. Pohjois-Korean hädänhuuto ja ”kehitetyn kommunismin” Kiina ovat Japanin julkisia vihollisia, jotka ruokkivat Japanin ulkopoliittista linjaa. Ulkoisen uhkan muodostamat puheet vahvemmassa ja kauniimmasta Japanista saavat kansan enemmistön tuen taakseen.

Talouislamasta Japanin kuiville nostanut pääministeri Junichiro Koizumi siirtyi syyskuussa sivuun jättäen jälkeensä elpyvän yhteiskunnan ja vieraantuneet naapuruussuhteet. Koizumi asetti itsensä loukkuun vierailemalla säännöllisesti Yasukunin shintopyhätössä, joka tunnetaan japanilaisten A-luokan sotarikollisten leposijana ja kansallismielisestä sotamuseos- taan. Pyhättöä ”koristaa” sotilaallinen

Perinteinen Japanilainen puisto keskellä urbaania maisemaa.

rautaportti (yleensä pyhättöjen edessä on puinen portti). Buddhalais-shintolaisessa Japanissa ja erityisluonteisessa Yasukunissa sotarikolliset ovat 'läsnä'. Tämän läsnäolon vuoksi ex-pääministerin vierailut olivat kiinalaisten ja korealaisten mielestä sotarikosten kunnioittamista ja näin ollen loukkaus. Osittain syyt lienevät kuitenkin naapurien viha-rakkaussuhteessa. Kiina ja Etelä-Korea eivät ole nostaneet mekkalaa Aben mahdollisista Yasukuni-vierailuista. Abe ei aio etukäteen kommentoida mahdollisia vierailujaan Yasukuniin. Tämä vastaus on toistaiseksi riittänyt Japanin naapureille.

Sapelin teroittelua

Lokakuun alussa Pohjois-Korea teki mitä luultavimmin maanalaisen ydinkokeen, joka sai erityisesti japanilaiset paniikkiin. Japani on luonnollisesti Pohjois-Korean julkinen vihollinen numero yksi. Eteläkorealaiset ovat pohjoisen veljeskansaa, ja Kiina puolestaan on Pohjois-Korean taloudellinen tukipilari. Loogista? Ydinkokeen todenperäisyydestä ja mahdollisista seurauksis-

ta syntyi kiivas keskustelu Japanissa. LDP-puolueesta alkoi kuulua kuiskauksia mahdollisesta keskustelun käynnistämisestä, koskien Japanin omaa ydinasevarustautumista naapureiden uhkan alla. "Pasifistinen" japanilais-oppositio vaati nopeasti hylkäämään moiset puheet ja pitäytymään USA:n ydinsateenvarjon alla.

Uusi ulkopoliitiikka

Japanin ulkopoliittisena kulmakivenä on liittolaisuus Yhdysvaltoihin. Vaikka liittolaisuus on edelleen tärkein ulkopoliittinen elementti Japanille, voidaan havaita jo Koizumin kaudella alkaneen hivuttautumista itsenäisempään maailmanpoliittiseen rooliin. YK:n turvallisuusneuvoston pysyväisjäsenyys-kampanja on hiljentyntynyt, mutta Abe on Koizumin tapaan aktiivinen kollektiivisen puolustuksen

Iltapäivän ruuhka Tokiossa.

ja kansainvälisten rauhanrakentamistehtävien suhteen. Turvallisuuspoliittisten rakenteiden hidaskäynnäytyksensä näkyy myös vuonna 2001 tehtynä päätöksenä, jolloin Japani vei itsepuolustusjoukkojaan Afganistaniin. Tätä pidettiin suurena askelena japanilaiselle turvallisuuspolitiikalle, sillä se oli ensimmäinen kerta - sitten vuoden 1945 - kun Japani vei sotilaitaan rajojensa ulkopuolelle. Jo parin vuoden ajan Japani on pyrkinyt vetäytymään Afganistanista. Vetäytyminen ei kuitenkaan ole vielä ajankohtaista.

Itä-Aasian kolmikön kinastellessa jää Venäjä usein sivuun. Japani on vasta hiljattain kyennyt lämmittämään suhteitaan Venäjään. Hokkaidon saaresta pohjoiseen vallitsee vielä ratkaisematon Kuriilien kysymys. Venäjällä on kuitenkin voimistuva energiapolitiittinen merkitys, minkä japanilaisetkin ovat oivaltaneet. Suurena avauksena uudistuville suhteille on pidetty Toyotan autotehtaan avaamista Pietarin alueelle.

Kiina ja Japani ovat modernin historiansa aikana ensimmäistä kertaa, yhtä aikaa, nousujohteessa. Kaikkien keskittyessä Kiinaan japanilaiset turhautuvat. Onhan Japani edelleen toiseksi suurin talousmahti. Japanin kansantalous on kolme kertaa Kiinan kansantaloutta suurempi ja väkiluku 10 kertaa pienempi. Bruttokansantuote (per henki) on jopa 36-kertainen Japanissa, joskin ostovoima pariteetin myötä maiden väliset erot pienentyvät.

Shinzo Abe on toistaiseksi pitänyt matalaa profiilia Japanin päämiehenä. Yhtenä syynä ovat ensi kesänä lähestyvät ylähuoneen vaalit, joiden voitto on LDP-puolueelle tärkeää. Mitään järjestyttäviä muutoksia ei Japanin kabinetissa pyritä tekemään sitä edeltävänä aikana. Kimonon alta paljastuvaa vahvaa samuraita voidaan edelleen odotella.

Kirjoittaja on valtio-opin opiskelija, joka työskentelee parhallaan harjoittelijana Suomen Tokion suurlähetystössä.